

در نگاه صاحب این قلم که آغشته به مسائل ر... توصیفی از زندگی اجتماعی جامعه خود را ارایه دهیم، باید بگوییم ما دچار فرسایش سرمایه جتماعی شدهایم.

. هـر روز نيــز از اين ســرمايه، بد اســتفاده و برداشت مىشــود كه درنهايت موجب كاهش أن شده است. سرمایه اجتماعیای که می تواند بببساز، بسترساز و موجب توسعه اقتصادی-اجتماعي شود.

۱-از نظبُ فرهنگیی، بافتهها و مشیاهدات علمي مُن اينُ است كه ما خيلي، نظَّام معيارين، نظام هنجاری و نظام ارزشهای روشنی را تجربه نمی کنیم. یعنی دچار یک آشفتگی نظام ارزشیی- معیاری-هنجاری هستیم. این مسأله شاید نشانه این باشد که جامعه درحال جابهجایی در تغییرات خودش باشــد. هرچقدر

جبه جیبی در طبیرات خوس بسد نظام قضاوتهای ارزشی، هنجاری و معیاری ما، شفافتر باشد، احتمال این کــه رفتار شــهروندان ما نیز شـفافتر شـود، زیادتر ت. بــه همین دلیــل ب است. به سین لحاظ اجتماعی - فرهنگی، شفافیت را در جامعه كمتب مي بينه واعتمادي کاهشیافته تسر و روابسط را

غیرپویاتر. ۲- از لحاظ اقتصادی، جیب مشتریان و مردم

طبقه متوسط و روبه پایین را لاغر و نحیف مى بينهم. أين نگران كننده است چراكه اگر مى بينهم. اين نگران كننده است چراكه اگر جيب اكثريت جامعه، نحيف و لاغر شده باشد، دو پیامد خیلی نگران کننده در پیش است: ۱ - نظام تولید اقتصادی دچار مشکل می شود و چرخه اقتصادي بهخوبي كامل نمي شود و ٢- از لحاظ اجتماعي، زماني كـ بحيب مردم لاغر می شـود، به این معنی اسـت کـه طبقه متوسط کوچکتر می شود و هرچقدر طبقه سوست تو پختر می ستود و مرجعت رجامعه متوسط، کوچکتر شود، بیشتر به ضرر جامعه خواهد بود چراکه این طبقه، ستوپاپ اطمینان جامعه است و می تواند نظام اجتماعی و نظام

لقمه نانی دست به هر کاری می زدم تا بتوانم برای

فضاي فرسايشي

بود. مثل پروازهاییی که

سیاسی را تضمین کند. لذا باید در این مور د

 أ- أز لحاظ روانشاختي هم، أسلبهاي روانی تا اندازهای بالاست. اضطراب، استرس،

اما نقطههای امید خیلی زیاد است. در پستوی ذهن جامعه ما، جوانههای امید دیده می شود. -ىياهى روى دلواپسى هايمان بكشيم و به طرف

که در حـوزه انتظامی ما رخ میدهد و روی سیپهر رِوانی و احساس امنیت، تأثیر مَى گـــذارد. قصة هايـــى مثلُ ماجرای گلیایگان و شهادت بعضي از عزيزان ما در مرز كه مه اینها پشتسـر هم رخ داد، باعث کاهش احساس امنیت شد. در بعضی موارد، عوامل مکمل نیــز تاثیر گذار

دچار مشکل میشوند، خبرهایی که غیررسمی میرسند که فلان هواپیما چرخش باز نشد، فلان هواپیما دوباره به تهران برگشت و نشست

بهانه گرانشدن نان و چه به بهانه نحیفشدن جیبها بسرای خریدهای پایان سال از اینرو

(یعنی بدون هیچ گونه حمایست) از بین میرود و

فضاى تنهايي يرور!

محمداديبراد | روانشناس

بسیار حساس باشــیم و دولت نباید اجازه دهد که طبقه متوسط، کوچکتر و نحیفتر از این که محیطهای زندگی اجتماعی دارای ویژگیهایی است که با محیطهای دیگر

نفاوتهای عمیق و اساسی دار د. ر می رسی به مست. اصطراب استرس، دلواپستی، نگرانسی و افستردگی در جامعه ما بالاست. و ... اســت که بهطــور قطع با کشــ ایسن یعنسی دو راهی هایسی کسه جامعسه را مضطرب می کند و سیپهر روانی آن را مشوش. نیـــز ُفضاهـــای زندگی یک دس

امید به این که ما در تنظیم روابط و دیپلماس بينالمللي، ســربلند و موفق بيرون بياييم و قلم اقتصاد بوبا حركت كنبير؛ حــه درقالب اقتصاد مقاومتی، چــهُ درقالب اقتصادهــاُی درونزای دیگر و چه درقالب روابط پویـــا. من در پس این مواردی که ذکر کردم، امیدی را می بینم.

۴-از لحاظ احساس امنیت- بهخصوص در روزهای اخیر و از مشاهداتم از جامعه- حدس من این است که درجه احساس امنیت در یکی،
دو هفته اخیـر، کاهش پیدا
کرده است. بهدلایل اتفاقاتی
کرده است. بهدلایل اتفاقاتی

بافته هاومشاهدات علمي

نجربهنمی کنیم. یعنی دچار

ىک آشفتگىنظامارزشى-

معیاری-هنجاریهستیماین مسألهشایدنشانهاینباشدکه

.... جامعەدرحالجابەجاییدر تغییراتخودشباشد

ونظامارزشهاي روشني

و مواردی مشابه اینها روی هم رفته باعث فدشهدار شدن احساس امنیت در جامعه ۵- بـ الحـاظ معیشــتی، دلواپســیها در

روزهای رو به پایان سال، زیاد اُست. چه به دورنمای زیبایی دیده نمی شود مگر این که اتفاقات خوبی در آستانه سال نو بیفتد.

میان بگذارنید، در ذهن خود و سه تنهایی نگاه

(فارغ از مثبت یا منفی بودن این شرایط) است. در ایجاد این تفاوتها، سطح آموزش، میزان

ر ... در آمــد افــراد، فُرهنگهــای اقــوام مختلف و

عُوامل محیطُی ماُنند میزان بارندگی و شدت

ر ت " ت خشکســالی تاثیر گذار بوده است. بنابراین برای

خشکسانی دبیر ۔۔ ر . ر این کنه از فضای زندگی

مطلوبی سود ببریم، نمی توانیم الگویی کلی برای

همه مناطق ارایه دهیم و در هر جامعه باید به عواملی که

پیشتر به آن اشاره شد، توجه

امــا برُخــی از عوامــل به

صورت یکسان بسر همه مناطق یک کشور اثر گذار

است مانند عوامل اقتصادي

در کشور ما به دلیل شرایط

اقتصادی ناپایــدار و افزایش

مشکلات ناشی از این شرایط مانند عدم اجرای

طرحهای آموزشی و تربیتی، عدم سرمایه گذاری در حوزمهایی چــون ارایــه مهارتهای زندگی

بـُه دانش آمـوزان، افراد بـه ويژه نسـل جوان

دچــار اســترسهای روحی و عصبی شــدهاند

این استرسها در شیوه زندگی آنها و تعاملات

روزمره اثر گذاری منفی داشته و شاهد هستیم

كُهُ جُوانانُ به نُوعى تنهايــى روى أوردهاند. اين

تنهایی فیزیکی نیست، بلکه روحی است. به

عبارتی افراد در جامعه حضور داشته و زندگی

روزمُره خوُد را دَارند، اما مشكُلُات، نيازهاً وُ حتى

شادی های خود را به جای این که با دیگران در

جدی شود.

مهمی از زمان زندگی نسل جوان ما به جای این که میان گروهها و نهادهای عُمومی س . معنوان نمونــه زندگی در یک کشــور دارای شــود، در اتاق های دربسته و پشت دستگاههای ویژگی ها و شرایطی خاصی از جمله دین، فرهنگ، آداب و رسوم اجتماعی، نوع آموزش پیشرفته کامپیوتری و با تبلتها و موبایلها گذرانده میشـود. برخی از صاحبنظران به این ر متفاوت است. همچنین در درون یک کشــور نوع تنهایسی، «تنهایی فلسفی» می گویند به عبارتی در تنهایی فلسفی فرد میان افراد حضور دارد،اماخود را تنها می بیند و به همین دلیل ئیسز فضاهای زندگی یک دست و یک نوع نیست. چرا که زندگی در پایتخت کشور بهطور دچار دلهره واسترس می شود. تفاوت این تنهایی با «تنهایی فیزیکی» بسیار قطع باشرایط زیستن در شهرهای کوچک و روستاها تفاوت اصلی و اساسی دارد. در ایران عمیق و پیچیده اس نیز شــرایط به همیــن صورت اســ فضاهای زندگی در تهران با شهرهای دیگر از جهات مختلف دارای ویژگی های خاص خود

ت. اگر فرد مبتلا به تنهایی . فیزیکی را بتــوان با درمانهای ســاده به جامعه باز گردانسد، این درمان های سساده برای «تنهایی فلسفی» پیچیده تر بوده و باید مراحل بیشتری را طی کند. حتی برخی از روانشناسان معتقدند . که تنهایی فیزیکی مقطعی، کوتاهمدت و قابل درمان است، اما تنهایسی فلسفی درمان پذیر ت. بنابراین بــرای جلوگیری از گســترش تنهایی فلســفی، باید فضای های زندگــی در جامعه امــروز به

بازىهاىماازبازىهاى صورتي باشد كه افراد به ويژه گروهی بهبازیهای فردی تبدیل شده و حتی شیوه آموزش در مدارس و در دُوران کودکی و نُوجوانی بُهُ زندگی های جمعی و حضور و مشــارکت در گروههــای دانشگاههای ایران وشی انجام تحقيقات بهجاى اين كه مُختلف تُشـويقُ شُـوند. به گروهی باشد، فردی است. ریں عنوان نمونه نباید شــرایط به شایدبرخی، آسیباصلیرادر شیوههای آموزشی و تربیتی صورتی باشد که یک نوجوان تصور کند به تنهایی می تواند مىدانند بــه موفقیــت دس

متاسفانه یکی از مهمترین آســیبهای فضاهای زندگ_و در ایران این است که کودکان و نوجوانان را تشویق به کارهای جمعی نمی کند. بازیهای ما از بازی های گروهی به بازیهای

فردی تبدیل شده و حتی شیوه آموزش در مدارس و دانشگاههای ایسران و شیوه انجام تحقیقات به جمای این که گروهی باشمد، فردی است. شاید برخی، آسـیب اصلی را در شیومهای آموزشی و تربیتی میدانند، اما معتقدم که فضای ، در جامعه ما برای تشویق مردم به ویژه نسل جوانُ، كودكان ونُوجُوانان به كارهاي جمعيُ وجودنداردوهمین کمبود، آسیبهای بسیاری را به همراه داشته است.

تا ۶۵ سال حدود چهار / ســـهدر صد است. همه زندگی بـا ویژگیهای خاصی که در کشـور رسانی به ویرخیهای خدم نستور مادارد و فضای ویژهای که در زندگی روزمره ماهست، مارا آدههای قانعی بار آورده است. ما چنان قانع هستیم که وقتی سالمندازاری در کشـورمان کـم باشـد، کلاممـان را به هوا این موارد نشان می دهد که باید برنامه ریزی رین خورد مسین می است بردند ریزی مناسبی برای شکل گرفتن یک فضای مناسب جهت زندگی سالمندان انجام شود. برنامهای که می تواند شامل ساماندهی معابر شهری برای حضور و فعالیت حداکثری سالمندان در جامعه مى اندازيم. همين كه حداقل حقوق آنان رعايت شود، خوشـحالیم. آنقدر درباره نحوه برخورد نامناسب باسالمندان خبر شنیدهایم واز نزدیک با نمونههای آن برخـورد کردهایم که در کل به تا تکریم و احترام به آنها برای ادامه یک زندگی محترمانه باشد. - سرد-- بدد. اگر بخواهــم در یک جملــه از فضای زندگی

فضاى زندكي سالمندان نامناسب است

سكينه معصومي اعضو

آدمهای قانعی تبدیل شدهایم. مسلم این است که جمعیت ایران به سوی ســالخوردگی پیش میرود. اگر طبــق یکی از تعریفهای سالمندی، سالمندان را افراد بالای ۶۰ ســـال در نظر نگبر سے، درحال حاضر افراد بالای ۶۰ سال در کشور هشت/یک درصداز کل جمعیت ایران را تشکیل دادهاند. نرخ رشد این گروه، سِریعَترَ از نرخ رشد دیگر گروههای سن رر ری جر رسی رست می بر طور می گویند که نرخ است. آمارهای رسمی کشور می گویند که نرخ رشد جمعیت سالانه کمتر از یک/پنجدرصد ـت، درحالي كه اين نرخ بُراًى سالمندانُ ۶۰

ر. بر ۱۰۰۰ مر در مصر کنی کنی کنی که مدنظر صحبت کنی، از فضایی بحث می کنی که مدنظر سالمندان کشور است و آرزو دارم که سالمندان به جایگاهی که شایسته انهاست، دست پیدا کنند. متاسفانه درحالحاضر شرایط زندگی برای سالمندان، شایســـته آنها نیست و با ترس و فقــدان آرامش روانــی زندگــی می کنند. ما برای آن که بتوانیم درباره این موضوع گام موثر برداریم، باید از تمام گروههای مختلف در زمینه حقوق سالمندان، مدد گیریم و با یاری آنها یک گام جدی در راستای ساختن فضای امن و با آرامش برداريم.

ماو فضاي تسامح گريزي

مهم تريسن موضوع امروز جامعه ماكه درواقع فضای زندگی ما را رقم می زند و به آن شکل داده ارتباطات والگوبرداري ناقص از كشورهاي ديگر ت. تحولی که در قرن حاضر، در جوامع بشری اتفاق افتاده و بحث انفجار دائش و اطلاعات و فراوانی دسترسی به اطلاعات، بحث سرزمین را کاملادر همه بخشها، دچار تحول بسیار عظیمی کرده است. طبیعتا ما چه بخواهیم و چه نخواهیم، دردهکدهجهانیزندگیمیکنیم.

ر مساله در نگاه اول، این موضوع، خیلی واجد اهمیت به نظر نیایداماهمین مسأله ریشه بسیاری از مسائل و مشکلات در بسیاری از حوزههای کشور است. کشورهایی که زیرساختهای اجتماعی و است. مسورهایی نه ریرساختهای اجتماعی و فرهنگی و به طور کلی، زیرساختهای توسعه را ت سر گذاشتهاند، امروز در گیر تغییر و تحول زیادی نیستند. کشورهایی مثل کشور ما، به حوزه هُر دانشـــی که وارد میشــوند -اعم از ارتباطی، رسانهای، علمی و ً... - در ابتدااز موضع انگار و مقابله با آن واردمی شوند بعد، آنها را مورد پذیرش قرار میدهنند اما ما در این بیسن، دنبال بومی کردن و توجه به فرهنگ بومی واجتماعی خودنبوده ایم چون در کشور ما، هر دانشی که وارد شده، اولا خودمان در این دانش نقشی نداشته ایم و نیز به این دلیل که بحث انکار و مقابله در دستور کار بوده، این دستاوردهای بشری تأثیر خودشان

ایجاد نقصانهایی شــدهاند. ما نتوانستهایم آن داشته هاُی بومی خودمان هماُهنگ سازیم. بهطور مثال ماهوار ه را در نظر بگیرید. وقتی شما . متاهای کشور میشوید، میبینید روی بشت بام اکثر خانه ها، دیش های بزر گتر و بیشتری سبت به منطقه سعادت آباد تهران دیده می شود. در صورتی که می بینیدبسیاری از این خانه هاحتی یخچال ندارند.اکثر روستانشینان ما آخرین مدل گوشی های لمسیی را دارند، اما آب سالم ندارند. مسأله بهداشت یک روسیا هنوز حل نشده اما همهاز تكنولوژىهاىروزاستفادەمىكننديعن ما بدون توجه به نیازهایمان، صرفا می خواهیم از تکنولوژی استفاده کنیم اگرچه در مواردی نیز،ما خیلی پیشتر از کشورهای دیگر واجد یک دانش

گ و خصایص اجتماعی ما و لذا باعث

. فرهنگ غنی ایرانی -اسلامی در ار تباط با حقوق فرهند عنی ایرانی سندسی در به به این انسان و حقوق شهروندی واجدرویکردهای بسیار دقیقی است اما متاسفانه دستخوش حوادث ى دىقرار گرفتەوبەغلط گمانمى كنيم خُيلى از بحثهاو دانشی که امروزه، ما مصرف کننده آن هستیم، از خارج از مرزها آمده است. ما، میراثداران خُوبی نبودیم ُحوزُهسیاسی کشورنیز همان مشکلات بخشهای دیگر را دارد. هزینهای که کشور به خاطر عدم تحمل یکدیگر و خصوصا به این خاطر که نهادهای سیاسی، ریشهدار، قوی نند، متحمل میشود بسیار اس متاسفانه تااین هزینه را کاهش ندهیم، راه به جایی

فضای زندگی؛ سریناه و کار

فضای زندگی؟! یاد زمانی افتادم که از پرورشگاه خودم و همســرم چیزی تهیه کنـــم. جالب آنجا ست که خود او هــم در یک پرورشــگاه و بدون حمایت خانــواده دوران کودکی خــود را گذرانده بیرون آمدم و دنبال دختری که دوستاش داشتم رفتم و با هم میان یکی از درمهای شمال شهر ندگی کردیم، وقتی که زندگسی در درهها را به ندگی در اتاقهای بهزیستی ترجیح دادم و از ندگی در اتاقهای بهزیستی ترجیح دادم و از نجادست به فرار زدم، دیگر تعریفی از فضای . فضای زندگی بهتر برای مسن و بیماران در گیر اعتیاد یا حتی آن دسته که بهبود پیدا کردهاند، بهتر نداشتم. تنها به یک مکان چند متریای که نمام ساعات شبانه روز در آن بودم و روز گار خود این است که یک سقف بالای سُر خود داشته باشند و بتوانند بدون انگ و برچسبُ در اجتماع حضور پیدا کنند و درنهایت جُذْب بــازار کار هم بشــوند. یک بیمار بهبودیافته بدون سرپناه و کار سپری می کردم، دلبسته بودم. هیچوقت یادم عیرود آن وقت ها تمام روز را بسرای پیدا کردن را سپری میکردم، دلبس

-فضای زندگی حاضر ما با این دو کلمه خو گرفته: «سرپناه» و «کار». همه همدردان من به دنبال این دو کلمه هستند و در حسرت دستیابی به آن،

روز خود را شب می کنند. وقتی که این فضا برای زندگی مان فراهم شود، جور دیگر زیستن را تجربه می کنیم و همه آدمها می فهمند که چیز خاصی از آنان کم نداریم و می توانیم پابه پای شان در عرصه های مختلف حضور داشته باشیم.